

військовою агресією російської федерації, перед університетськими осередками закладів вищої освіти постають нові нагальні завдання, щодо методології і оптимізації системи дистанційної освіти, враховуючи сучасні можливості розвитку інноваційних технологій навчання.

Божик С.С.

**Тернопільський національний медичний університет
імені І.Я. Горбачевського, м.Тернопіль**

ЦИТОЛОГІЧНИЙ СКРИНІНГ КЕРАТОЗІВ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ПОРОЖНИНИ РОТА. ЩО НЕОБХІДНО ЗНАТИ СТОМАТОЛОГУ?

Слизова оболонка порожнини рота є ареною для реалізації досить великої кількості імунологічних реакцій, які є індукторами цілого ряду захворювань, які характеризуються порушенням зроговіння, зокрема червоний плесканий лишай. Відсутність чітких уявлень про етіологічні чинники та ланцюги патогенезу, ініціює клініцистів до залучення у діагностичний процес арсеналу лабораторних методів діагностики, які в більшості випадків дозволяють провести якісну диференційну діагностику. Про те, залишається актуальним питання цитоспецифічних змін епітеліоцитів слизової оболонки ротової порожнини на ранніх стадіях розвитку патологічного процесу та в динаміці, що дає можливість проведення раннього скринінгу на предмет малігнізації

Метою даного дослідження є оптимізація скринінгових алгоритмів слизової оболонки порожнини рота у пацієнтів із червоним плесканим лишаєм на предмет цитологічних предикторів клітинної трансформації.

Пацієнтам проведено загальний клінічний стоматологічний огляд та забір матеріалу для цитологічного дослідження із елементів ураження в залежності від клініко-морфологічної форми. В подальшому матеріал піддавали обробці згідно етапів виготовлення цитологічного препарату та забарвлювали за методикою Романовського Гімзи.

При дослідженні цитологічного складу матеріалу, забраного із дна виразок при ерозивно-виразковій формі червоного плескатоного лишая, визначаються епітеліальні клітини на різних стадіях диференціації, а саме поодинокі базальні клітини, що відповідають першій стадії та переважна кількість проміжних клітин. Звертає на себе увагу відсутність парабазальних клітин. Слід зазначити, що проміжні епітеліоцити мають полігональну форму із порушенням контурів плазмолемми та багаточисельними узурами, із

ексцентрично-зміщеним ядром в стадії каріопікнозу, що вказує на потенційну можливість малігнізації.

Визначалися поодинокі лімфоцити та нейтрофільні гранулоцити на різних стадіях фагоцитозу.

При типовій формі червоного плескатоного лишая, клітинний склад характеризується великою кількістю епітеліальних клітин із перевагою клітин четвертої, п'ятої та шостої стадій диференціювання та рогових лусочок, при цьому у частині їх зберігалися ядра, що характеризує зміну типу зроговіння. В даному випадку підвищення процесів десквамації рогових лусочок свідчить про наявність запального процесу у власній пластинці слизової оболонки.

Отже, при цитологічному скринінгу слизової оболонки порожнини рота, пацієнтів із червоним плескатим лишаєм доцільно брати до уваги зміни клітин у вигляді пікнотичних ядер та їх фрагментації, як предиктори можливої малігнізації. При цьому, трансформація клініко-морфологічних форм червоного плескатоного лишая може відбуватися за умов дії як загальних (соматична патологія) так і місцевих чинників (наявність різнорідних металів в ротовій порожнині, гострі краї зубів, ортопедичні конструкції).

Васько Л.М., Баштан В.П., Почерняєва В.Ф.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава

ВПЛИВ НЕСПРИЯТЛИВИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА РОЗВИТОК ОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Загально визнано, що наявність токсичних речовин у навколишньому середовищі безпосередньо впливає на появу перших осередків раку - клітин, які переростають в агресивну пухлину (цей процес називають канцерогенез).

Важливо, що канцерогенез не тільки запускає хворобу, він триває і потім, підтримуючи агресію пухлин. Епідеміологічні дослідження підтверджують зростання рівня онкозахворюваності у великих індустріальних центрах.

Як стверджують фахівці, це пов'язано з посиленням впливу на населення канцерогенних чинників навколишнього середовища та шкідливих умов виробництва. Міжнародна агенція з вивчення раку (МАІР) при ВООЗ веде список канцерогенів – речовин, які провокують розвиток раку і цей список постійно збільшується. На світовому ринку представлено до 100 тис. різноманітних хімічних сполук; учені вважають, що від 5 до 10% цих речовин